

980710-1

Patočka si často počíná nekorektně, když interpretuje myslitele, který jej nějakým způsobem irituje (zejména tím, že přechází z jedné koncepce či epochy do jiné a podniká to na svůj vrub), tak, že vyloučí jeho směřování k překonání původních pozic, vyloží tyto momenty jako „nedůslednosti“ a myslitele vlastně redukuje na to, co tento myslitel právě chtěl s vynaložením veškerého úsilí překonat. Patočka si počíná nějak tak, jako když někdo, kdo se zastal dobré věci a dostal se do fyzického zápasu s člověkem umazaným od bláta a špíny, je za ne dost dobré chování odsuzován s poukazem na to, že je přece také špinavý od bláta. To se Patočkovi stává zejména u Masaryka a u Rádla (ale nejen u nich, např. také u Schelera apod.). Masaryk je příkladem myslitele, který se velmi brzo postavil na pozice comtovského a millovského pozitivismu, ale který si podržel (např. z Brentana) některé prostředky, jež mu umožňovaly jistou kritickou distanci, a pak je rozmnožoval, rozšiřoval a prohluboval krok za krokem. Tyto „nedůslednosti“ Patočka jakoby nebere vážně a Masaryka ve své interpretaci redukuje na pozitivistu, přičemž se neváhá opírat o ony významné kroky, v nichž Masaryk překonává pozitivismus, jako o své vlastní pozice (resp. o pozice jiných, slavnějších protipositivistů, které sdílí). Podobně si počíná v případě Rádla, u kterého sice už nemůže úspěšně prokázat, že zůstává na pozicích pozitivismu, ale redukuje jej zase na drieschovský vitalismus platónsky laděný. A tam, kde se Rádl dovolává Masaryka právě ve své kritice pozitivismu, táže se Patočka rétoricky, „zdali se Rádl Masaryka dovolává právem“ (neboť podle Patočka jde právě o nespécifické momenty, jež u Masaryka představují ony pouhé výjimky a nedůslednosti). Dalo by se to formulovat také tak, že Patočka vykládá tyto myslitele z jejich filosofických počátků a nebere dost vážně jejich cíle: dává důraz spíše na to, co „převažuje“, a zanedbává to, co „převládá“, co jde dál a překračuje ono původní „zatížení“.

(Písek, 980710-1.)